

Spis treści Contents

SŁOWO WSTĘPNE 11

LISTY GRATULACYJNE I DROGA NAUKOWA JUBILATA 13

ARTYKUŁY JUBILEUSZOWE TEOLOGIA HISTORYCZNA

BOGDAN CZYŻEWSKI

Korespondencja św. Bazylego Wielkiego w sprawie nadużyć duchownych 27
Correspondence of Saint Basil the Great on the abuse of clergy

MICHAŁ KIELING

Ars musica w grecko-rzymskiej kulturze
antycznej oraz chrześcijaństwie pierwszych wieków 39
Ars musica in Greco-Roman ancient culture and Christianity of the first centuries

MIECZYSLAW MIKOŁAJCZAK

Implikacje nowotestamentowej teologii świątyni w Apokalipsie 53
Implications of New Testament theology of the temple in the Apocalypse

PIOTR OSTAŃSKI

„Nie możecie służyć Bogu i mamonie” (Łk 16,13).
Mamōnas i inne aramejskie słowa pospolite
w formie rzeczownikowej w greckim tekście Nowego Testamentu 63
“You cannot serve God and mammon” (Lk 16:13).
Mamōnas and other Aramaic common words in noun form in the Greek New Testament text

PAWEŁ WYGRALAK

Jak zachęcić poganina do przyjęcia chrztu?
Wskazania Ildefonsa z Toledo dla duszpasterzy 79
How to encourage a pagan to be baptized? Indications of Ildefons of Toledo for pastors

TEOLOGIA SYSTEMATYCZNA

ELŻBIETA KOTKOWSKA

Walka o przyjęcie pojęcia *ὁμοούσιος* przez Kościół w IV wieku 91
The struggle for the adoption of the concept of *ὁμοούσιος* by the Church in the 4th century

JACEK HADRYŚ

Cechy świętości w świecie współczesnym w świetle
czwartej części *Gaudete et exsultate* papieża Franciszka 103

Traits of holiness in the modern world in the light of the fourth part of *Gaudete et exsultate*
of Pope Francis

JÓZEF NIEWIADOMSKI

Offenbarung Gottes und die Erfahrung der Gewalt 115

God's revelation and experience of violence

JAN PERSZON

Pobożność czy „teologia ludowa”? 127

Piety or “folk theology”?

ADAM WOJTCZAK

Drogi Maryjnej misji pocieszania 147

Paths of Mary's mission of comfort

TEOLOGIA PRAKTYCZNA KWESTIE OGÓLNE

ANDRZEJ DRAGUŁA

Język teologii praktycznej czy teologii w praktyce?

Wokół koncepcji artefaktu teologicznego Marcela Viau 163

The language of practical theology or theology in practice? Around the concept
of theological artifact by Marcel Viau

RYSZARD KAMIŃSKI

Rozwój teologii pastoralnej i propozycje jej odnowy dzisiaj 175

The development of pastoral theology and proposals for its renewal today

JAN KAZIMIERZ PRZYBYŁOWSKI

Obecność Kościoła w europejskich przemianach

demokratycznych. Wizja J. Ratzingera/Benedykta XVI 191

The presence of the Church in European democratic changes. The vision of J. Ratzinger / Benedict XVI

WIESŁAW PRZYGODA

Miłosierdzie zasadą duszpasterstwa?

Walory i ryzyka pastoralnej wizji papieża Franciszka 201

Mercy as a pastoral principle? Advantages and risks of the pastoral vision of Pope Francis

KRYSTIAN WOJACZEK

Metoda synergii w duszpasterstwie 215

Synergy method in pastoral care

KWESTIE SZCZEGÓŁOWE

JERZY BAGROWICZ

„Uratujecie je albo zginiecie z nim razem” 225

“You will save them or die with him”

BOGDAN BIELA Współpraca świeckich z hierarchią w parafii
w świetle współczesnego nauczania Kościoła 243Cooperation of the laity with the hierarchy in the parish in the light
of the modern teaching of the Church**MAREK FIAŁKOWSKI**

Młodzież wobec wiary, powołania i Kościoła.

Drogowskazy dla duszpasterstwa młodzieży w świetle

Dokumentu finalnego ze spotkania przedsynodalnego (Rzym, 19-24.03.2018) 265Youth in the face of faith, calling and the Church. Signposts for youth ministry in the light
of the final document from the pre-synod meeting (Rome, 19-24.03.2018)**BOGDAN GIEMZA**

Natura sanktuarium i jego funkcja ewangelizacyjna 281

The nature of the sanctuary and its evangelizing function

JÓZEF KŁOCH, MONIKA MARTA PRZYBYSZ Komunikacja Kościoła ze współczesnym
człowiekiem za pośrednictwem *social media* 293

Communication of the Church with modern man through social media

JOLANTA KUROSZ

Oddziaływania pastoralne wobec osób starych 311

Pastoral impact on old people

DARIUSZ LIPIEC

Formacja stała prezbiterów a doskonalenie zasobów ludzkich 323

Permanent formation of priests and improvement of human resources

BRONISŁAW MIERZWIŃSKI

- Formacja alumnów w seminariach duchownych
do duszpasterstwa rodzin. Analiza dokumentu Kongregacji
ds. Wychowania Katolickiego (Seminariów i Instytutów Naukowych) 335
Formation of alumni in seminaries for the pastoral care of families. Analysis of the document
of the Congregation for Catholic Education (Seminars and Scientific Institutes)

PIOTR NAWROT

- Repertuar muzyczny na święto św. Franciszka Ksawerego w zbiorach
muzycznych dawnych jezuickich redukcji wśród Indian Chiquitos i Moxos 351
Music repertoire for Saint Francis Xavier Day in music collections of former Jesuit reductions
among the Chiquitos and Moxos Indians

MACIEJ OSTROWSKI

- Chrześcijańska kultura wolnego czasu 385
Christian culture of free time

ANDRZEJ POTOCKI

- Sanktuaria maryjne w projekcie bieszczadzkiego duszpasterstwa 399
Marian sanctuaries in the Bieszczady pastoral project

BORYS JACEK SOIŃSKI

- Psychospołeczne i religijne aspekty funkcjonowania
kleryków z rodzin z problemem alkoholowym 415
Psychosocial and religious aspects of the functioning of clerics
from families with alcohol problems

JERZY STEFAŃSKI

- Projekt instrukcji o muzyce sakralnej z 1985 roku 435
Draft of sacred music instructions from 1985

SZYMON STULKOWSKI

- Piętnaście lat wspólnej drogi. Planowanie
duszpasterskie w archidiecezji poznańskiej w latach 2002-2017 449
Fifteen years together. Pastoral planning in the Poznań Archdiocese in 2002-2017

JAN SZPET

- Nauczając, wychowywać – wychowując, nauczać 457
Teaching, bring up – bringing up, teach

TOMASZ WIELEBSKI

- Wolna od zakupów niedziela – wyzwaniem
dla pracy duszpasterskiej Kościoła w Polsce 469
Shopping-free Sunday – a challenge for the Church's pastoral work in Poland

ŚWIADECTWO DUSZPASTERZA

ARTUR PRZYBYŁ

Kościół chrześcijański w środkowo-wschodniej
Europie (1940-1990). Wspomnienia duszpasterza z pracy
w Niemieckiej Republice Demokratycznej (NRD) w latach 1974-1985 487
Christian churches in Central and Eastern Europe (1940-1990). Memoirs of a priest from work
in the German Democratic Republic (GDR) in 1974-1985

DOROBEK NAUKOWY JUBILATA 493